

I. Smirnova, Y. Klymenko
Kirovograd National Technical University
Issues keeping tolling in foreign economic activity

The aim of the article is to study the existing order of accounting, taxation and documenting tolling to resolve existing contradictions regarding lawful display of such transactions on accounts and provide interested users with current and accurate information on the movement of raw materials and the results of its processing and analysis of the major advantages and disadvantages of these transactions.

The article highlights the issues of accounting and VAT during tolling in foreign trade, the necessity of improving the current approach to documenting such transactions, considered the advantages and disadvantages of using tolling for enterprises processors, customers and the state

Tolling operations are widespread in the world and in domestic economic practice as a form of cooperation and specialization. To reliably reflect the accounting tolling requires a proper documentation of these transactions.

foreign trade activities, customer's materials accounting, taxation, documentation, benefits

Одержано 25.03.13

УДК 657.221

Н.Ю. Головченко, доц., канд. екон. наук, О.О. Головченко, доц., канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Проблеми обліку реалізації послуг водопостачання та водовідведення в багатоквартирних будинках

Публікація присвячена узагальненню проблеми обліку реалізації послуг водопостачання та водовідведення в багатоквартирних будинках всіх форм власності. Проблема розглянута у контексті технічних та правових передумов, які визначають недостовірність обліку реалізованої питної води та стоків. З урахуванням зазначених передумов, сформульовані основні напрямки удосконалення комерційного обліку послуг водопостачання та водовідведення в багатоквартирних будинках. Окремо розглянуте питання відображення в системі обліку інформації про втрати води в мережах багатоквартирних будинків (внутрішньобудинкові та внутрішньоквартирні втрати).

облік реалізації послуг, водопостачання, водовідведення, багатоквартирний житловий будинок, втрати води в мережах

Н.Ю. Головченко, А.А. Головченко
Кіровоградский национальный технический университет

Проблемы учета реализации услуг водоснабжения и водоотведения в многоквартирных домах

Публикация посвящена обобщению проблемы учета реализации услуг водоснабжения и водоотведения в многоквартирных домах всех форм собственности. Проблема рассмотрена в контексте технических и правовых предпосылок, определяющих достоверность учета реализованной питьевой воды и стоков. С учетом изложенных предпосылок, сформулированы основные направления совершенствования коммерческого учета услуг водоснабжения и водоотведения в многоквартирных домах. Отдельно рассмотрен вопрос отображения в системе учета информации про потери воды в сетях многоквартирных домов (внутридомовые и внутриквартирные потери).

учет реализации услуг, водоснабжение, водоотведение, многоквартирный жилой дом, потери воды в сетях

Проблема забезпечення достовірного обліку спожитих послуг водопостачання та водовідведення обговорюється в Україні протягом більше двох десятиліть. Зазначена проблема була окреслена ще у 1995 році, коли була прийнята Державна програма поетапного оснащення житлового фонду засобами витрачання та регулювання споживання води та теплової енергії на 1996-2002 роки [7]. У подальшому дію даної програми було продовжено до 2007 року [8]. Проте слід констатувати, що вищевказана програма не реалізована повністю й на сьогодні.

Очевидно, що відсутність достовірного обліку реалізованої питної води та стоків унеможливує прийняття адекватних заходів щодо управління процесом надання зазначених житлово-комунальних послуг (на етапі виробництва, реалізації та споживання послуг водопостачання та водовідведення).

Особливо гостро це питання стоїть в багатоквартирних будинках, де між споживачами послуг водопостачання та водовідведення (населенням) та виробником зазначених послуг, існує посередник – підприємство балансоутримувач (ЖЕК, КРЕП, ОСББ та ін.), який за допомогою відповідних внутрішньобудинкових мереж транспортує воду та стоки. Відповідно виникає проблема розмежування зон відповідальності між виробником, балансоутримувачем та споживачем послуги, і як наслідок, – необхідність окремого обліку реалізованих послуг за зонами відповідальності.

Метою цієї статті є визначення головних проблем обліку реалізації послуг водопостачання та водовідведення споживачам – мешканцям багатоквартирних житлових будинків (за різними зонами відповідальності); винайдення шляхів технічного та правового врегулювання зазначених проблем; обґрунтування системи обліку внутрішньобудинкових та внутрішньоквартирних втрат води та стоків в мережах.

Державна програма поетапного оснащення житлового фонду засобами витрачання та регулювання споживання води та теплової енергії на 1996-2007 роки визначає як один із важливих пріоритетів економічної політики – подолання енергетичної кризи [7], основним проявом якої є нераціональне використання водних та енергетичних ресурсів. В зазначеній програмі наголошено, що станом на 1995 рік приладами обліку холодної води в Україні було обладнано тільки 9 відсотків усього житлового фонду, а облік споживання гарячої води та теплової енергії в житлових будинках майже не вівся.

Завданнями щодо впровадження засобів обліку, передбаченими у програмі передбачалось встановлення до кінця 2007 року засобів обліку холодної води на вводах у понад 93,1% всіх житлових будинків (побудинковий облік). Крім цього, передбачалось щорічне встановлення 40,0 – 83,1 тис. індивідуальних (квартирних) водолічильників.

Фактичні показники забезпеченості засобами обліку суттєво відрізняються від передбаченого в вищезазначеній програмі. Наприклад, станом на 01.12.2012р. в Кіровоградській області з 2301 багатоквартирних житлових будинків лише 4 (або 0,2%) мають будинкові прилади обліку реалізованої питної води. З 117561 абонентів водопостачання – мешканців багатоквартирних будинків, лише 101362 (або 86,2%) забезпечені засобами індивідуального обліку спожитої води. Таким чином, на сьогоднішній день можна констатувати відсутність в багатоповерхових будинках реальних технічних передумов щодо достовірного обліку спожитої питної води.

Більше того, навіть 100% забезпечення багатоквартирних будинків засобами побудинкового та індивідуального обліку, визначає іншу проблему – метрологічну точність приладів обліку та сторонній вплив в їх роботу. Так, наприклад в м. Кіровограді проведений аналіз недообліку (недореалізації) питної води в результаті

недостатньої метрологічної точності індивідуальних водомірів та стороннього впливу на їх роботу (результати аналізу наведені в таблиці 1).

Таблиця 1 – Результати моніторингу втрат води внаслідок недостовірного індивідуального обліку (метрологічна неточність та сторонній вплив)

Місто	Адреса будинку	Тривалість спостереження, міс.	Спожито по будинковому лічильнику, м ³	Спожито по індивідуальним лічильникам, м ³	Різниця споживання, м ³	Недооблік (недореалізація) води, %
Кіровоград	вул. Попова, 16/17	15 міс.	7304	5519	1785	24,4
	вул. Жовтневої Революції, 20, корп.1	1 міс.	1624	1327	297	18,3
Разом за 2 будинками			8928	6846	2082	23,3

Зазначені суми недообліку (недореалізації) води питної та стоків в результаті недостатньої метрологічної точності лічильників та впливу на їх роботу на сьогодні не знаходять свого відображення у інформаційній системі обліку виробника.

Крім технічних передумов достовірного обліку реалізованої води та стоків в багатоквартирних будинках варто зупинитись й на правових аспектах, що впливають на організацію обліку реалізації послуг водопостачання та водовідведення в зазначених будинках за зонами відповідальності (відповідальність виробника, балансоутримувача та споживача).

Так, згідно статті 29 Закону України “Про житлово-комунальні послуги” [3] договори на надання житлово-комунальних послуг у багатоквартирних будинках укладаються балансоутримувачами. У разі якщо балансоутримувач не є виконавцем він укладає договори на надання житлово-комунальних послуг з іншим виконавцем.

Таким чином, на сьогодні у водопостачальних підприємств немає підстав для укладання прямих договорів з населенням, що проживає у багатоквартирних будинках, без відповідного делегування цих повноважень від балансоутримувача.

Такого права не надає навіть прийняття відповідними радами (міськими, сільськими, селищними) рішень про визначення місцевих водоканалів виконавцями послуг з централізованого постачання холодної води та централізованого водовідведення в багатоквартирних будинках, адже норми такого рішення будуть суперечити ст. 29 Закону України “Про житлово-комунальні послуги” [3].

Виходячи з таких позицій регулятором (Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг) з 01.01.2013р. не враховуються в тарифі на водопостачання та водовідведення:

- витрати на збут пов’язані з обслуговуванням багатоквартирних будинків (утримання абонентського відділу в частині обслуговування багатоквартирного житлового фонду);
- втрати води у внутрішньобудинкових мережах та внутрішньоквартирні втрати.

Всі зазначені витрати та втрати передбачається компенсувати за рахунок балансоутримувачів, як того вимагають п. п. 13, 28-30, 31.5 Постанови КМУ від 01.06.2011р. № 869 “Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги” [9].

В результаті балансоутримувачі житлового фонду мають понести додаткові витрати на:

- утримання штату контролерів;
- утримання абонентської бази даних (комп'ютерна техніка, програмне забезпечення, послуги Інтернет тощо);
- утримання приміщень абонентських відділів (опалення, освітлення, охорона, зв'язок та ін.);
- додаткові витрати на абонентське обслуговування (бланкова продукція, засоби пломбування).

Внутрішньобудинкові втрати (різниця між показниками обліку будинкового водоміру та індивідуальних водомірів) буде компенсуватись наступним чином:

- при неповному забезпеченні індивідуального обліку (менше 100% індивідуальних водомірів) – втрати розподілятимуться між абонентами, які не забезпечені водомірами (пункт 11 Правил надання послуг з водопостачання та водовідведення, затв. Постановою КМУ від 21.07.2005р. № 630 [10]);
- при 100% забезпеченні індивідуального обліку – формуватимуть прямі збитки балансоутримувача.

На вирішення зазначених технічних та правових проблем обліку реалізації спожитої води та стоків в багатоквартирних будинках нами пропонується:

1. Зобов'язати виробників послуг водопостачання та водовідведення встановити та взяти на комерційний облік 100% будинкових водомірів. Фінансування цих заходів передбачити в інвестиційній програмі підприємств-ліцензіатів.

2. Клопотати перед профільним міністерством про необхідність прийняття регуляторного акту, який зробить обов'язковим використання засобів обліку:

- що забезпечують захист від стороннього втручання (антимагнітні);
- класу метрологічної точності "С".

Заміну засобів обліку проводити при черговій повірці водоміру (перехідний період до 4-х років).

3. Для зняття проблеми дороговартісності заміни водомірів на більш точні (на сьогодні антимагнітні водоміри класу "С" в 5-7 разів дорожчі за звичайні), пропонується розглянути питання про:

- надання можливості на включення до інвестиційної програми підприємств-ліцензіатів витрат на заміну індивідуальних лічильників і, як наслідок, зробити замінені індивідуальні водолічильники власністю виробника послуги водопостачання та водовідведення;
- прийняття місцевих програм (із залученням коштів державного бюджету), якими передбачити встановлення водомірів за рахунок коштів бюджету.

Вирішення вищезазначених питань дозволить:

1. Забезпечити якісний та достовірний облік реалізованої води, мінімізувати можливість несанкціонованих втручань абонентів в роботу лічильних механізмів.

2. Організувати облік реалізованої питної води в багатоквартирних житлових будинках за зонами відповідальності (відповідальність виробника, балансоутримувача та споживача).

3. Врегулювати питання безкоштовної чергової повірки (в т.ч. демонтажу, монтажу) водомірів, як власних облікових засобів підприємства ліцензіата [9].

У результаті організації обліку реалізації питної води та стоків в багатоквартирних будинках за зонами відповідальності виникає інформаційна можливість:

- розподілити втрати води (технологічні та комерційні) в мережах виробника, балансоутримувача та споживача;
- на підставі інформації про розподілені втрати – віднести їх вартість на витрати діяльності виробника (в частині втрат на магістральних мережах),

балансоутримувача (в частині втрат на внутрішньобудинкових мережах) або включити до вартості послуг спожитих конкретним абонентом (в частині втрат на внутрішньоквартирних мережах);

– забезпечити обґрунтоване формування тарифів на водопостачання та водовідведення, а також на утримання будинків та прибудинкових територій [9];

– забезпечити належну якість інших функцій управління реалізацією питної води та стоків – контролю, аналізу та планування.

Список літератури

1. Житловий кодекс Української РСР, затв. Постановою ВР від 30.06.1983р. № 5465-Х [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
2. Житло: проблеми та перспективи. Наукове видання / Манцевич Ю.М. – К.: Профі, 2004. – 360 с.
3. Закон України “Про житлово-комунальні послуги” від 24.06.2004р. № 1875-IV [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
4. Закон України “Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки” від 24.06.2004р. № 1869-IV [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
5. Закон України “Про метрологію та метрологічну діяльність” від 11.02.1998р. № 113/98-ВР [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
6. Лист Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації “Щодо перевірки водо лічильників” від 07.09.2001р. за № 4-4/9-5784 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
7. Постанова КМУ “Про програму поетапного оснащення наявного житлового фонду засобами обліку та регулювання споживання води і теплової енергії на 1999-2002 роки” від 27.11.1995р. № 944 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
8. Постанова КМУ “Про продовження терміну виконання Програми поетапного оснащення наявного житлового фонду засобами обліку та регулювання споживання води і теплової енергії до 2007 року” від 25.12.2002р. № 1957 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
9. Постанова КМУ “Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги” від 01.06.2011р. № 869 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
10. Постанова КМУ “Про затвердження Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення” від 21.07.2005р. № 630 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://rada.gov.ua>.

N.Golovchenko, A.Golovchenko

Kirovograd national technical university

Problems of the accounting of realization of services of water supply and water disposal in apartment houses

The publication is dedicated to generalization of a problem of the accounting of realization of services of water supply and water disposal in apartment houses of all forms of ownership. Initially the problem is considered in a context of the technical preconditions defining unauthenticity of the accounting of realized water. It is established that the sums of underestimation (realization) of water as a result of the insufficient metrological accuracy of counters and external influence on their work don't find the display in system of the accounting of the producer.

Besides, the legislative preconditions defining need of the organization of the accounting of realization of services of water supply and water disposal in apartment houses on zones of responsibility (liability of the producer, of the asset holder and of the consumer) are considered.

Taking into account the stated preconditions, the main directions of improvement of information systems of the accounting of services of water supply and water disposal in apartment houses are formulated. Among these directions: providing 100% of the accounting of the realized water with all-house devices; increase of metrological accuracy of metering devices of the realized services of water supply and water disposal; the organization of system of the accounting of realization of services of water supply and water disposal in apartment houses on responsibility zones (liability of the producer, of the asset holder and of the consumer). The

display question in system of the accounting of information about water losses in networks of apartment houses (intra house and intra room losses) is separately considered.

accounting of realization of services, water supply, water disposal, apartment house, water losses in networks

Одержано 12.04.13

УДК 631.1

І.М. Кіпіоро, асп.

Уманський національний університет садівництва

Роль інновацій як стратегічного елементу інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств

В статті визначено основні стратегії інноваційно-інвестиційної моделі розвитку. Обґрунтовано, що модель зростання, яка сформувалася у сільському господарстві в Україні, не дає можливості реалізувати науково-технічний потенціал аграрного виробництва та відповідає умовам сталого розвитку сільського господарства.

інвестиційна діяльність, інновації, стратегія, агропромисловий комплекс

И.Н. Кипиоро

Уманский национальный университет садоводства

Роль инноваций как стратегического элемента инвестиционной деятельности сельскохозяйственных предприятий

В статье определено основные стратегии инновационно - инвестиционной модели развития. Обосновано, что модель роста, которая сформировалась в сельском хозяйстве в Украине, не дает возможности реализовать научно-технический потенциал аграрного производства и отвечает условиям устойчивого развития сельского хозяйства.

инвестиционная деятельность, инновации, стратегия, агропромышленный комплекс

Постановка проблеми. Інвестиції є найважливішим фактором, що визначає темпи економічного розвитку агропромислового виробництва. Вони виступають в якості матеріальної основи розширеного відтворення в АПК, фінансового джерела інновацій. Скорочення припливу інвестицій нижче допустимого рівня веде до зносу і руйнування матеріально-технічної бази сільгосптоваровиробників. Це, в свою чергу, викликає падіння темпів інноваційних процесів, а потім і зниження обсягів виробництва продукції, зменшення її конкурентоспроможності.

У зв'язку з цим актуальними є питання вибору та обґрунтування стратегічних напрямів розвитку підприємств АПК з одночасним визначенням обсягів необхідних інвестицій, джерел їх фінансування, оцінки ефективності та ризиків вкладення інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування ринкових відносин в агропромисловому виробництві України передбачає широке впровадження досягнень